

Сур аки фермер кушпе

Хамар яла петерес мар тетпер

Мән Хурақса тарәхне кантар вәхәчә иртсен ситрёмёр. Ойкас ялө сывәхәнчи хирте вара тусан макәрланатә кана: сёр ёсчәнемә сурхи кун пелтерешне ашра тытса вәхәта усәсар сая ямасар ака ёсчәсем пурнаслачсә.

Кайкә сассипе тулна су уйәхне сёр ёсчә пурәнанкан чаваш сынни ытахальтен хакламан ёнтә: хөл ыйхинчен вәраннә тәнче сур акине хәтерленсе ситнә. Сұлталәк тарантаракан чи ответлә тапхәр тет аһа хресчен. Хаклатә те ир-каса пәхмасар сёр-аннемёр умәнчи явапләха туйса уй-хир ёсчәсем хушәнатә. Еплә пыратә-ха сак тапхәрти ёс-хөл? Сак ыту сине тулли хурав парассипе Мән Хурақса тарәхәнчи Александр Иванович Толстов фермер (иккәмеш сән үкерчәкре) хушаләхне ситрёмёр. Кунти ёсчәсем тивәслә шайра пулни савантарчә.

Ку тарәхра пулна «Нива» пәрлешүллә хушаләх панкрута тухна май Мән Хурақса тарәхәнче ёс-хөл чаранса ларманни ыранчи кунә шанса пәхакана савантаратә кана. Асләрах әрурисем мән тунине сыхласа хаварасси –

Мән Хурақасен паянхи тәп тәлләвә. Фермерла «Нива» хушаләхән пулна машинәпа трактор паркәнче тәл пултәм.

– Пәрлешүллә хушаләх ёсләме пәрахни ял хупәнни пәлтәрмест-ске. Хамар яла вара пәтерес мар тетпер. Сак тәлләвә куллен ёсә тухатпәр. Пирән паянхи тәлләв – суртрисене вәхәтра акса тата сёр улмие агротехникәпа киләшүллә тапхәрта лартса хаварасси. Ёсчәнемә вәхәтра пурнаслама пирән майсем те, условисем те ситәсчә. Ёсләкәсен камәлә те мал туртәмлә, – терә хамар ка-

ласу пусламәшәнче А. Толстов фермер компьютер экранә синче паркри лару-тарәва санаса.

Трактористра ёмәрленә ашшән тата дояркәра ёслә тивәслә канәва тухна те кушнә пулас. Вишә йвәл суратса үстернә вәсем. Аслин пурнасә вәхәтсәр тәтәлнә. Коляпа Саша вара икә сәмьепе пәр сын пек тарәшпа ял пурнасәне чәрәлөх кәртәссипе тимләсчә. Иккәшә те трактористсем. Малтанхи вәхәтра таван «Нива» хушаләхра вай хунәскәрсем, пурнасә улшәнәв-

ёсене тәпе хурса хайсен вай-ёсене тәрәсләсе пәхма шутлачсә.

– Сёршывра фермерсен юхәмә вай илсен, нивушлә эфир сав ёсә пултараймаст-пәр тесе 3 гектар сёр илсе купәста лартрәм. Усси пур пек туйәнчә те 2-3 сул сапла ёсләсен 6 сул каялла ял сыннисен сёр пайёсене пәр чәмәлнә пәрлештерсе ёсә анләлатма шутларәм. Паян пирән тытәмра 220 гектар ял хушаләх сёрә. Пәлтәр хамарән фермер хушаләхәнче 150 гектар тырә-пула, 11 гектар сёр улми тата кураксем туса илтәмәр пулсан, кәсал сёр улми лаптәкне 35 гектара ситерме пәхатпәр. Кәрхисем 47 гектар пулсан, ыттинә суртри йышәнәтә, – каласәва малалла тәсәтә сәмрәк фермер.

Вулакана, паллах, техника ыйтәвә кәсәклантаратә-тар. Фермер хушаләхәнче паян икә МТЗ-82, икә ДТ-75 тракторсем, 2 сеялка, 2 культиватор, 4 плуг. Ял сыннисем шанни тата пулшани фермера хавхалантарса таратә, сәнә шухәшсем сурататә. Александр Иванович сёр ёсчәнемә хайән тәлейне тупнишән Мән Хурақсари

пәтәмәшлә пәлу паракан тәп шулта пусламәш классене вәрентекен мәшәрә Людмила Виссариевна та, 13 тата 11 сұлсенчи Сашәпа Арина ачисем те камәллә.

Ял хушаләх аталанәвә сине пысәк шанәс хуракан сәмьесем унчәни вәхәтра техникәна кил таврашәнчәх тытнәччә пулсан, пәрлешүллә хушаләх юхән-кән унән мехпаркән пәр пайне те хайсен аллине илчәс. Кунта хушаләнанан йәркәлөх паян ял сыннисене те савантаратә.

Пәррәмәш сән үкерчәкре эсир Александр Иванович Толстов фермерән хушаләхәнче сурхи ака-суха ёсчәсене

хушәнанкәсене куратәр. Вәсем (сулахайран сылтә-малла): МТЗ-82 тракторла ёсләкәен Владимир Станкевпа Василий Туртышкин, Виталий Прокопьев акасә, Геннадий Ирзаков водитель, Александр Храмов акасә. Паян вәсем юлашки гектарсем синче ака-суха ёсчәсем ирттерәсчә. Умра – «иккәмеш сәкәр» пусси. «Кәсал йәмрапа хуран пәр вәхәтра сурәлчәс. Ку вара – тыр-пулаллә сұлталәк палли», – терә хире ситсе чарәннә май эфир тупенеллә тинкерине асәрхаса А. Толстов фермер.

А. БЕЛОВ.

Автор сән үкерчәкәсем.

Ёс династийәсем

Сёр ёсә саванәс кучә кана

Район е пәр-пәр хушаләх сән-сәпачә унта ёсләкәен уйрәм сынсен сәнарәсем урлә үсәмләнәтә. Сәкна пәлсәх ёс сынна хисәп күрет тесе ачәсене мән пәчәкрән ас парса, ёсә хәнәхтарса үстеретпәр. Вәсем ёсри пәррәмәш үсәмәсем ашшә-амәшне, аслә әрури сынсәне хайсен тарәшуләхә сухалманни пирки каласәсә. Сак сул синчә әру хысчән әру пәр-пәр професси сүләпе утни сахал-и тата район-та? Чи маттур, пусарулла ёс династийәсем вәл е ку ёсчә паянхи пурнасәне тата малашләхне сүтатәсчә. Саванпа та ёс династийәсене пәрлә пухса правительство шайәнчә чысләсси те юлашки сұлсенчә республикәра ыра йәлана кәчә. Сак йәркәпә кәсалхи суркунчәпә Ёс уявәнчә К. В. Иванов ачәллә Чаваш патшаләх академик драма театрәнчә ёс династийәсен 7-меш сләчә иртрә. Унта пухәннә хайсем пәрре суйланә професси сүләпә утакан 35 йәх хушшинчә пирән райони Кашмаш яләнчи Любимовсен сёр ёс династийә те пулчә.

ратә те, тумлантаратә те, вәрентсе сын ретне кәларатә», – тенәччә вәл 1996 сұлхи суркунне хайсен ылтән туйне паллә тунә май тәл пулна чух.

Кашмашри 7 сул вәренмәлли шултан вәренсе тухсанәх Степан Яковлевич «Сво-

бода» хушаләх производствинчә вай хума пусланә. Ял сыннисемпә пәр ретә тарса тырә акнә, вырнә, вәрман касса хушаләхән строительствине аталантарнә, платникре те сахал мар тар юхтарнә. 1962-1963 сұлсенчә вәл ял строительствине валли пәр сул вәрентекен шулта вәреннә те «Ял строительствин мастрә» квалификация илнә. 1973 сұлта ял хушаләх ёсчәнемә квалификацине үстерекен шулта уй-хир бригадирәсен программине алла илнә. Кун хысчән чылай хушә «Свобода» хушаләхра уй-хир бригадине ертсе пынә. «Стапан мучи килет», – тетчәс пурнаслакә ёсчә пахаләхә сине хайсем тәллән пәха илсе бригада ёсчәнемә.

Ял хушаләхәнчә малашләха кураканскер, 1946 сұлта ялти почтальонкәра, хысчән ял Советәнчә секретарьте ёсләнә Агния Романовна сәмье саваратә. Шәкәл-шәкәл пурәнса, ялта уй-хир ёсчәнемә ёсләсәх вишә пәрт лартачсә (вишсәмәшә, пәл-

лах, ытларәх кәсчән ывәлөпә кинә тарәшнине).

– Ёмәрәме колхозра сёр ёсчәнемә ёсләсә ирттернәшән пәртте кулянмастәп. Ёс вәл – пурнасә илемә. Пирән тарәшуләха вишә хәрәмәрпә 5 ывәләмәр тивәсләпә хакларәс. Нихәшә те ёсчән сивәнмерәс, мәнуксене те ёсә юратса үстерчәс, – терә династи пирки сәмаха пусарсан Стапан мучи юнашар пулманнишән кулянса тутәр вәсчәпә кушсульне шәлса илсе Агния Романовна.

Сәкән хысчән ёсчә пишәхнә хәрарәм, асаннепә кукамай тата кинәми Чаваш Республикин Президентчәпә Правительствин ёс сыннисем сине тимлөх уйәрни пирки саванса каласа пачә. «Сүлти пусләхсем шута хуни ёсләс туйәма хавхалантаратә. Сәкна эпә хамән ачәсемпә мәнуксем каласинчә аван курса таратәп. Сәпла палсан сёршыв ертүсисем хайсен тата патшаләхәмәр умне лартакан тәлләвсем пурнасламансипә пирки пирән – аслә әрурисен – пәр иккәленү те сук. Сләта хушәшәннә ушкәнсем хушшинчә ял хушаләх производствин ёсчәнемә пуринчән нумаййән пулни мана савантарчә кәна. Кашинне ЧР Президентчән Тав сьрәвәпә тата асанмаләх парнесемпә тивәстерни вара саванәс кушсүлә кәларчә. Эфир парнәшән ёсләмен-сәкә. Пирән хамарән пурнасә йәркәләсә ачәсене ура сине таратмалла пулна. Эфир савна сёр ёсчәнемә ёсләсә пурнасламәр. Ку вара маншән пысәк саванәс», – саванәс шевлине пытармасар шәппән каласрә Агния Романовна.

Сәмахама вәсләсә династи стажә пирки. Кашмашри Любимовсем әратлә вьләх ёрчәтәкән «Свобода» кооператив-заводра пурә 564 сул ёсләнә. Вәл шутран династи пусаруши Степан Яковлевич – 46 сул, унән мәшәрә Агния Романовна – 56 сул.

Анатолий ПЕТРОВ.

Автор сән үкерчәкә.

Аслә Сентеру тунәранпа – 64 сул

Шута хунәран саванатәп

«Прага хули. Кәнтәрлахи сапәсу пулна хысчән канса илтәмәр. Каш пулчә. Ир енне 2-3 сәхет тәләнчә тавраләхра питә вайлән пеме пу-

ларәс. Мән пулна? Пирән патәмәра комбат пычә те Сентеру пирки каларә. Тәләнмәллә самант пулчә вәл пирәншән. Савантанпа

64 сул иртсен мәнукәм ёсләкәен шалти ёсчә пайәнчи следстви уйрәмәнчә следствельсем мана сума суса Сентеру күнәпә саламанна килни – паянхи тәләнмәлли самант. Хаяр сапәсусем пынә вәхәтра пәр салтак та эпә паян пурәннә чухлә пурәнасси пирки ёмәтленмен. Кашинех вәл е ку сапәсу чарәнасса кәтәттәмәр. Паян вара мирлә тупе айәнчә ёслә, пурән, сәнәлөхсене сүл ус – анчәх нумайшә сәкән пирки те шултама на-ялланасчә». Сәпла каласа пачә Юнкәпушәнчә пурәнкан Иван Алексеевич Васюхин райони йәркә хуралән следстви пайән пусләхәнчә К. Петрован уяв парни илнә май.

А. БЕЛОВ сән үкерчәкә.

01 пәлтәрет, асәрхаттаратә

Типә курак та тимлөх ыйтатә

Кәсалхи апрелән вишсәмәш вунәкунләхәпә су уйәхән малтанхи вунәкунләхә уйрәмах типә пулнипә Муркаш ен территорияәнчә пушар хәрушләхә ниҳәсанхинчән ытла үсрә. Районти 37-меш номерлә пушар чапәпә ведомствәлла пушар хураләсен питех те канәсәсәр вәхәт пулчә. Сынсен асәрханусәрләхәпә типә курак та тивертни каялла тавәр-малла мар инкәсем патне илсе ситәрчә: сёршәр пин тенкәлөх пурләх кәлләчә. Сак хәрушләха сирәс тәлләвәпә район администратийән пусләхә Ю. Иванов су уйәхән 6-мешәнчә «Район территорияәнчә вут-кәвартан асәрханма ятарлә ёсә пушәнасси пирки» ыйшәнү кәларчә. Унчәни үкерчәк вара сәпларахчә. Иртнә сұлхи су уйәхән 13-мешә тәлне районта 8 пушар пулна тата ирәкә кайнә вут-сүләм пәр сын пурнасәне те татман пулсан, кәсал сак тапхәрта эфир 21 пушар регистрациләмәр, пәр сын пурнасә вәхәтсәр татәлчә, тәләр сын пишсә кайнипә больницәна лекрә. Пушарсем күнә такакасем те пәлтәрхинчән вунә хут та ытларәх.

Типә сәнталәк терәмәр. Кун пирки уйрәмән чарәнса тәни те ытлашши пулас сук. Ака уйәхән 21-мешәнчә пусләсә су уйәхән 11-мешәччә пушар хуралән ёсчәнемә типә курак суннипә тухса тәнә хәрушләхә кәрешмә 21 хутчән тухрәс. Типә курак вут тивертнипә суртсем, кил таврашәнчи хуралтәсем сунса кайнә тәсләхсем 3 пулчәс.

Сәксене шута илсе маларах асаннә йышәнүра район ертүси ял тарәхәсен пусләхәсә-

не пушар хәрушсәрләхә сине ытларәх тимлөх уйрәма, халәхпа әнлантару ёсчәсем ирттерме, ялсенчә пушар вәхәтәнчә шыв илессипә тухса таракан ыйтусене татса парассипә халәх ёсләме, ялсенчә сәкши хуралсем йәркәләме, сынсене пушар хәрушсәрләхә правилисене вәрентмә, кашни килти пушар хәрушсәрләхә ыйтәвнә тишкәрме, хушәсәр суртсене сүтмә, кашни ялта тата фермапа машина-трактор паркәнчә пушар вәхәтәнчә халәха сәсә парса систермәлли устроствәсем йәркәлеме ыйтрә. Сак ыйтусемпә ВДПО ёсчәнемә те халәх хушшинчә әнлантару ёсчәсем ирттерәс.

Сұллахи каникул күнәсем сывхарнә май сак йышәнүраха район администратийән вәрентү, сәмрәксен политики тата физкультурәпа спорт пайне ачәсен сұллахи канәвнә йәркәлеме, райони пушар хәрушсәрләхә правилисене пәсәкансем тәлөшпә «Сентеру ялавенчә» сивәч статьясем пичәтләме сәннә.

Сәксене тата хамәра хушнине шута илсе эфир те, патшаләх пушар надзорән Муркаш районәпә ёсләкәен уйрәмә, ёс коллективәсенчә, уйрәм граждәнсенчә пушар хәрушсәрләхән правилисене пәсәншән сирәпрәх ыйтма пусләпәр. Саванпа та административлә явап тытас килмесен пушар хәрушсәрләхән правилисене куллен пәхәнәр.

И. СМЕРНОВ,

патшаләх пушар хуралән Муркаш районәнчи уйрәмән пусләхә.